

Národná rada Slovenskej republiky
Ing. Maroš Kondrót
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1

V Liptovskom Mikuláši 20. Marca 2013

Vec: Návrh transformácie energetického trhu

Vážený pán podpredseda výboru pre hospodárske záležitosti a predseda energetickej komisie,

keď si ma koncom leta v roku 2007 ako predseda výboru pre hospodársku politiku NR SR v Liptovskom Mikuláši požiadal o spoluprácu, moje stanovisko bolo, že bez experimentu je veľmi problematické navrhovať opatrenia v legislatíve a zhodnotiť ich dôsledky. Vychádzal som z praktických skúseností pri analýzach a formulovaní transformácie dôchodkového systému SR, kde niekoľkoročné skúsenosti konfrontované s výsledkami potvrdili platnosť takéhoto systémového prístupu. Už pri prvom posudku správy NBS v októbri 2007 sme mali spolu s pani tajomníčkou Prokopčákovou a Tebou temer hodinovú diskusiu, kde na rozdiel od stanoviska NBS (pravdepodobne prevzatého z ECB) som Ti argumentoval, že trhy sú prepojené a hypotekárna kríza bude mať nakoniec významný vplyv na ekonomiku SR stratou 50 000 až 100 000 pracovných miest. Udalosti roku 2008 potvrdili moje závery, pričom otázka už neznela, či kríza dorazí na Slovensko, ale čo je jej riešenie. Zvýšenie spotreby siete vytvorilo časový priestor na hľadanie riešenia, na druhej strane nekompromisne spotrebovávalo vzácné disponibilné zdroje. V druhej polovici roku 2008 som Ti referoval, že moje analýzy vedú k záveru, že obnoviteľné zdroje energie budú zohrávať v riešení krízy tú istú rolu, ako zohrala IT technológia pri riešení energetickej krízy 70tych rokov. Z Tvojej iniciatívy vzniklo v máji 2008 združenie Centrum výskumu ekonomiky obnoviteľných zdrojov energie a distribučných sústav so sídlom v Košiciach, založené tromi univerzitami a spoločnosťou HONORS, a.s. Naším výstupom je rozpracovaný model štyridsať ročnej transformácie energetického trhu kombinovaný s experimentálnou realizáciou postupnej transformácie budovy k budove s temer nulovou potrebou energie, ktorý pozostáva z:

1. Analytickej časti v ktorej sa
 - a. Určuje podstata krízy a preukazuje sa existencia nevratných transformačných procesov spojených s rozpadom hodnotových systémov a ustanovením nového hodnotového usporiadania spoločnosti.
 - b. Definuje postavenie obnoviteľných zdrojov energie v spoločnosti.
 - c. Stanovuje spoločenskú hodnotu emisií CO₂ ako ekonomický nástroj na reguláciu dynamiky transformácie spoločnosti.
 - d. Formuluje **transformácia spoločnosti pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie pri najnižších spoločenských nákladoch** ako riešenie, zaisťujúce

- i.* tvorbu pridanej hodnoty
 - ii.* riešenie energetickej bezpečnosti spoločnosti
 - iii.* znižovanie prevádzkových nákladov spoločnosti, čím zvyšuje životnú úroveň.
- e. Na výpočtoch z údajov publikovaných URSO za roky 2011 a 2012 preukazuje, že pokračovanie podľa princípov zákona č. 309/2009 Z.z. znamená vynaloženie 16 mld.€ pre dosiahnutie splnenia záväzku 14% podielu OZE v energetickom mixe SR do roku 2020 a len v samotnom roku 2020 výšku 1,6 mld. €. Dobeň systému 15 rokov po roku 2020 znamená celkové vynaloženie cca 30 mld €, pričom už súčasná výška distribučných poplatkov najvyššia v EU vytvára tlak na konkurencie schopnosť ekonomiky SR a to vytvára prirodzený limit pokračovanie tohto spôsobu riešenia.
- f. Princípy zákona 309/2009 Z.z. zavádzajú ekonomické redistribúcie cez trhy elektrickej energie, tepla a emisií CO₂, čím je narušená súťaž na trhu a sú vytvorené ekonomické bariéry brániace súťaži.
- g. Preukazuje, že systém v súlade s princípmi zákona 309/2009 Z.z. dosiahol strop meraný výškou distribučných poplatkov ako najvyšších v EU a tým pôsobí negatívne pri kritériách konkurencie schopnosti ekonomiky SR a obmedzuje domáci spotrebný trh.
- h. Konštatuje, že štát má právo v súlade so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže vyčleniť vybrané technológie z hospodárskej súťaže.
- i. Kriticky stavia k skutočnosti, že zdrojom doplatkov k cene na trhu sa stáva spotrebiteľ a nie platiteľ daní, čím použitý princíp nadobúda charakter spotrebnej dane. Na rozdiel od spotrebnej dane súčasťou tohto princípu sú aj zavedené redistribučné mechanizmy cez trhy medzi účastníkmi trhu, ktoré časť účastníkov výrazne zvyhodňujú a časť znevýhodňujú.
2. Konštrukcie viac úrovňového modelu energetického trhu, ktorý
- a. Zachycuje v sebe výskumy v ekonomických teóriách ako odozvu na zlyhanie ekonomických modelov používaných do krízy na finančných trhoch v roku 2008.
 - b. Definuje transakčné náklady spojené s transformáciou energetického trhu.
 - c. Určuje spôsob merania transakčných nákladov cez emisie CO₂.
 - d. Zavádza Zelenú povolenku ako doplnok k vyprodukovaným emisiám CO₂.
 - e. Zavádza logické ohraničenie 1t/MWh pre stanovenie faktoru zelenej povolenky ako hornú hranicu produkcie emisií pre tepelnú elektrárňu spaľujúcu uhlie.
 - f. Integruje v sebe protikladné stanoviská k otázke roly emisií CO₂ bez akéhokoľvek zvýšenia nákladov pre riešenie problematiky klimatických zmien.
 - g. Pre ocenenie emisií CO₂ vychádza z publikovanej hodnoty spoločenskej hodnoty emisií CO₂ vypustenej do ovzdušia vo výške 85 USD (65 €/t) (Stern et al., 2006).
 - h. Na základe publikovaných údajov URSO o vyplatených doplatkoch vypočítava spoločenskú hodnotu emisií CO₂ vo výške 93,84€/t pre rok 2011 a 97,9 €/t pre rok 2012 a určuje trh s energiou v rokoch 2011 a 2012 ako negatívne stimulovaný v prospech investorov bez tlaku na náklady.
 - i. Navrhuje racionálnu hodnotu zeleného bonusu vo výške 70€/t ako odmenu pre dodávateľa energie z obnoviteľných zdrojov.
 - j. Vytvára dynamický algoritmus medzi spotrebnou daňou a zeleným bonusom pre 40 ročnú transformáciu trhu.

- k. Určuje hodnotu zeleného bonusu a výšku spotrebnej dane na fosílna palivá ako rozhodujúci nástroj pre reguláciu trhu, pričom výška zeleného bonusu predstavuje motivačnú zložku a výška spotrebnej dane ekonomicky represívnu zložku regulácie.
- l. Vytvára hierarchický viac úrovňový model posunu trhu z konkurenčného usporiadania s diskriminačným prístupom energetických zdrojov na energetický trh do strategického segmentu kooperačno konkurenčných vzťahov.
- m. Navrhuje, aby subjekty kooperovali pri riešení výlučne investičného prostriedku – distribučných sústav energie.
- n. Znamená, že subjekty si konkurujú pri poskytovaní služieb spotrebiteľovi.
- o. Zaisťuje najnižšie náklady ako dôsledok kooperácie pri investičnom prostriedku v podobe distribučnej sústavy a znižujú individuálne náklady pri realizácii a prevádzke energetických zdrojov ako dôsledok konkurencie na spotrebnom trhu.
- p. Poskytuje nástroj pre rozhodovanie v podobe znalostnej krivky emisií CO₂ (zeleného bonusu) pre jednotlivé technológie.

Navrhovaný model transformácie energetického trhu je možné charakterizovať ako:

- 1. Jednoduchý a tým aj vykonateľný.
- 2. Má charakter adaptačného mechanizmu, kde voľbou výšky jednotkových spoločenských nákladov na emisie CO₂ a výšky zeleného bonusu sa volí tempo transformácie vo vzťahu k záväzkom SR a možnostiam ekonomiky a spoločnosti SR.
- 3. Je vhodný pre trh s teplom a po následných analýzach a úpravách je adaptovateľný aj pre trh s elektrickou energiou.
- 4. Rieši problematiku prístupu lokálnych energetických zdrojov nediskriminačným spôsobom na energetický trh cez distribučné siete energie a tým vytvára predpoklady pre riešenie transformácie budov k budovám s nulovou potrebou energie v súlade so zákonom č. 300/2012 Z.z. a vyhláškou č. 364/2012 Z.z.

Vykonané experimenty v administratívnej budove Murgašova 3, Košice demonštrujú technickú a ekonomickú realizovateľnosť transformácie budov k budovám s nulovou bilanciou energie s distribučnými sieťami energie a určujú aj ekonomickú výšku bariéry ako dôsledok legislatívy SR pri prístupe lokálneho energetického zdroja na trh s energiou, ktorá v roku 2012 bola vyššia ako samotná jednotková cena energie na trhu. Čo je dôležité, ukazujeme, že je možné pri riešení energetickej efektívnosti dosiahnuť úspory na úrovni 73%, pri riešení úspor primárnych zdrojov energie 87% s dosiahnutím stavu spotreby 64 kWh/(m².a) a pri riešení úspor emisií docielenie 96%. To všetko pri zaistení investičnej návratnosti v súlade s cenou peňazí.

Plánované riešenie budovy s nulovou bilanciou energie určuje, že sa zvyšuje investičná atraktivita znížením doby návratnosti a dosiahnutím stavu, kedy budova je schopná dodať do energetických sietí o 350 MWh energie viac ako spotrebuje a pri produkcii emisií CO₂ dosiahnuť nielen nulu, ale aj ďalšie zníženie o 177 t ročne.

Vážený pán podpredseda,

navrhované riešenie transformácie energetického trhu je jednoduché, čím má vytvorené predpoklady pre primeranú implementáciu do zákonov a ďalších noriem a tým aj vykonateľnosť. Atraktivita navrhovaného modelu sa zvyšuje so skutočnosťou, že k dodávanej energii pristupuje

jediný parameter transformačných nákladov v podobe spoločenskej hodnoty emisií CO₂, ktorý je merateľný a oceneľný a zároveň predstavuje úžitkovú hodnotu. Práve stanovením výšky ceny tohto parametra je možné regulovať tempo a rozsah transformácie energetického trhu a zaistiť primeranosť nákladov k potrebám a možnostiam ekonomiky SR. Adaptačný princíp umožňuje trpezlivo overovať regulačné opatrenia a určovať dynamiku transformácie tak, aby nedošlo k zbytočnému plytvaniu spoločenskými zdrojmi. Tým, že transformácia energetického trhu zároveň zahŕňa aj transformáciu malého počtu energetických zdrojov s veľkým energetickým výkonom na veľký počet energetických zdrojov s malým energetickým výkonom, posun od konkurenčného trhu do strategického segmentu kooperačného konkurenčného trhu s nediskriminačným prístupom energetických zdrojov na trh predstavuje súčasť riešenia. Zároveň otvára možnosti riešenia budov s temer nulovou potrebou energie.

V prílohe Ti postupujem aj list určený ministrovi hospodárstva SR, ktorým mu predkladám vyššie uvedený materiál, ako podklad a príspevok k vypracovávaniu novej energetickej koncepcie SR, spolu s ponukou poskytnutia poradenskej činnosti pri spracovaní návrhu legislatívneho zámeru úprav právnych predpisov nevyhnutných na realizáciu nami navrhovaného modelu transformácie energetického trhu.

S pozdravom

Dušan Lukášik
člen správnej rady

Príloha:

1. List ministrovi hospodárstva SR
2. Transformácia energetického trhu a budov s využívaním obnoviteľných zdrojov energie

Na vedomie:

Minister hospodárstva SR
Rektor TU Košice prof. Anton Čižmár
Rektor EU Bratislava prof. Rudolf Sivák
Prof. František Janiček